

"Malı çok seversen, hırs ile değil, belki kanaat ile malı talep et." Buradaki "mal" manevî olarak anlaşılabilir mi? Kullukta hırs göstermek gerekir mi?

İmanda, güzel ahlakta ve ibadette hırs göstermek ve hep daha fazlasını istemek makbul ve memduhtur. Çünkü bunların fazlası insana zarar değil, mutlak menfaat getirir. Yani bunlar mahz-ı hayır ve rahmet oldukları için ne kadar çok olurlarsa o kadar güzel ve hayırlı olur. Zaten hırs duygusu insana bu gibi şeyleri kazanmak için takılmıştır. Ama insanların ekserisi bu duygunun yönünü yanlış noktalara, yani dünyanın fani yüzüne tevcih ediyorlar.

"Eğer malı çok seversen, hırs ile değil, belki kanaat ile malı talep et, ta çok gelsin." Bu cümledeki "mal" tabirini manevî değerlere teşmil etmek, konunun siyak ve sibakına hem de yukarıda ifade ettiğimiz mutlak mânaya uygun düşmüyor. Bu yüzden burada ifade edilen mal, dünya malıdır, uhrevî kazançlar değildir. Üstad Hazretlerinin şu ifadeleri bu meseleyi çok vazih bir şekilde izah ediyor:

"Hem meselâ, şiddetli bir inatla, ehemmiyetsiz, zâil, fâni umurlara karşı hissiyatını sarf eder. Bakar ki, bir dakika inada değmeyen birşeye bir sene inat ediyor. Hem zararlı, zehirli bir şeye inat namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his böyle şeyler için verilmemiş; onu onlara sarf etmek, hikmet ve hakikate münâfidir. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umur-u zâileye vermeyip, âli ve bâki olan hakaik-i imaniyeye ve esâsât-ı İslâmiyeye ve hidemât-ı uhreviyeye sarf eder. O haslet-i rezile olan inad-ı mecazî, güzel ve âli bir haslet olan hakikî inada, yani hakta şiddetli sebata inkılâp eder."

"İşte, şu üç misal gibi, insanlar, insana verilen cihazat-ı mâneviyeyi, eğer nefsin ve dünyanın hesabıyla istimal etse ve dünyada ebedî kalacak gibi gafilâne davranırsa, ahlâk-ı rezileye ve israfat ve abesiyete medar olur. Eğer hafiflerini dünya umuruna ve şiddetlilerini vezâif-i uhreviyeye ve mâneviyeye sarf etse, ahlâk-ı hamîdeye menşe, hikmet ve hakikate muvafık olarak saadet-i dâreyne medar olur."

"İşte, tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatleri şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler, 'Haset etme, hırs gösterme, adâvet etme, inat etme, dünyayı sevme.' Yani, 'Fıtratını değiştir!..' gibi, zâhiren onlarca mâlâyutak bir teklifte bulunurlar. Eğer deseler ki, 'Bunların yüzlerini hayırlı şeylere çeviriniz, mecrâlarını değiştiriniz.'; hem nasihat tesir eder, hem daire-i ihtiyarlarında bir emr-i teklif olur."(1)

(1) bk. [Mektubat, Dokuzuncu Mektup.](#)